

Vetenskaplig oredlighet vid examinering av masteruppsats i retorik

Jag har tittat på Högskoleförordningen ”går ej att överklaga”. Men, om det är helt uppenbart att jäv har rått vid beslutet (och det är det), så bör något kunna åstadkommas med detta beslut, eller hur? Annars förlorar ju Förvaltningsrätten sin funktion som övervakare av myndigheter (helt).

Jag har skrivit en ”känslig uppsats”, visar på tendenser till kreationism, samt, ovetenskapliga förhållanden vid institutionen där jag ”examinerats”. Detta helt utan att ta hänsyn till övrigt innehåll i uppsatsen.

Det går att betrakta alla vetenskapliga discipliner som en form av ideologier. Men, när en disciplin som retorik som bland annat ägnar sig åt ”ideologikritik” har halkat in på ett kreationistiskt spår, då är det någonting som angår fler vetenskapliga discipliner än bara retoriken i sig (att institutionen själv kallar det de sysslar med för ”vetenskapsretorik” kan betraktas som ett intressant, betydelsefyllt faktum i sig självt (bedrägligt enligt de amerikanska retoriker jag inspireras av och kontinuerligt har kontakt med).

Att Österjöstiftelsen (fotnot 79, min master) sitter och ger tre miljoner i forskningsanslag till ett projekt som inbegriper det jag benämner ”conversion therapy” som en del av projektet, leder till att denna forskning angår fler än bara Östersjöstiftelsen.

Bandinspelningen jag bifogat och återoppar är hämtad från ett samtal (28/3, 10.00 2019), jag kallades till samtalet av Johan Lundborg, kanslichef. Det är tänkt att demonstrera hur Uppsala Universitets ledning totalt ignorerat *alla* invändningar jag försökt komma med avseende examineringen av min magisteruppsats (hade jag känt till lagstiftningen avseende jäv hade jag naturligtvis varit mer specifik avseende detta tidigare, detta är för något ledningen själva borde ha uppmärksammat). Jag både ringde och mailade rektor redan senvåren 2017 enligt rekommendation på hennes hemsida för att be om hjälp, då jag befarade orättvis behandling. Rektor Eva Åkesson valde att inte ens svara, vare sig i telefon eller via mail, något som kan uppfattas som både märkligt och anmärkningsvärt i sig.

Kreationism

Boken jag analyserat och nämner i masteruppsatsen, Kieran Egans *Från Myt till Ironi, hur kognitiva verktyg formar vår förståelse*, användes på svenska lärarutbildningar de år jag gjorde analysen (2005 - 2011, jag har inte tagit mig tid att undersöka hur den används idag.

Bokens kärna kan inte gärna beskrivas som annat än ett mycket sofistikerat ifrågasättande av vetenskaplig världsbild till förmån för en retorisk sådan inklusive kreationism (”intelligent design”?) som grund för grundskolepedagogiken.

Jag är själv för en retorisk världsbild men håller evolutionen som ett avgörande och ofrånkomligt faktum och jag kan min molekylärbiologi (!), *och* jag var inte villig att offra en del av min identitet för att kunna doktorera i retorik. I masteruppsatsen visar jag på tendentiösa kreationistiska tendenser hos den handledare, Maria Wolrath-Söderberg som utförde det jag i uppsatsen betecknar som ”conversion therapy” (hon, Maria Wolrath-Söderberg sitter idag i styrelsen för Södertörns Högskola?!).

Jag är 100 % för olika åsikter och värderingar, men när detta tillstånd bevisligen (!) inte längre råder inom den disciplin som är bäst ämnad att studera just dessa, *retoriken*, som äver råkar vara demokratis själva fundament, via språket, då har disciplinen i sig hamnat rejält på sniskan (det går för övrigt att avläsa relativt tydligt via inriktningen på den forskning som produceras på landets retorikinstitutioner. Då inte minst forskningsprojektet där min f d handledare skrev sin doktorsavhandling: *Topos som meningsskapare, retorikens topiska perspektiv på tänkande och lärande genom argumentation*, Wolrath - Söderberg, 2012 Retorikförlaget). En avhandling som producerats på Södertörns Högskola med Östersjöstiftelsens pengar och övervakats/examinerats på Örebro Universitet.

Då t ex Stockholms Universitet infört ett obligatorium avseende ett visst antal poäng i retorik för samtliga undervisande personal som krav, då bör samhället/vetenskapen känna till vad detta innebär. Inte minst ur ett maktperspektiv avseende både undervisande lärare och studenter. På det här sättet kan retorikens värderingar och moral spridas som en underjordisk trojansk häst inom svensk akademi, samtidigt som det ger en alldeles särskild makt åt de som sitter inne med dessa esoteriska kunskaper, är det tillrådligt?

Valet av titel på min f d handledares doktorandarbete är betecknande i sig. Här återkommer särskiljandet av begreppen *enthymeme* och *topos* där *topos* är metoden för att skapa ett eller flera *enthymeme* och ingenting annat (!), hela tankekomplexet förvandlas på så sätt till en obegriplig sörja med främsta uppgift att framstå som etiskt oantastlig (master, sid 36).

Samma tendens att särskilja fenomenen *enthymeme* och *topos* går att avläsa i masterkursens kurslitteratur som sammanställts av examinator Otto Fischer, min handledare Jon Viklund och prefekt Patrik Mehrens (som närvarade vid inspelningen av samtalet med kanslichef Johan Lundborg). Denna tydligt avläsbara tendens att *helt* särskilja begreppen *topos/enthymeme* är grovt vilseledande och falsk¹ (master sid 22). Denna avsiktliga begreppsförvirring är *även* något som står i strid med Högskoleförordningen och rätten till tillgång till information om utbildningen (paragraf 3).

Kreationism/"intelligen design" (?) som lösning på undervisningsproblem vid universitet och högskolor (se inledningen på Wolrath-Söderbergs doktorsavhandling) Det är så att säga en spännande tanke värd att diskuteras *helt öppet*.

Vetenskapligt oredig examinering

Att en examinator underlåter sig till vetenskaplig oredlighet vid examinering är någonting synnerligen allvarligt. Otto Fischer avslutar sitt yttrande (hans sista bedömning med en trevlig liten kommentar (ägnad åt eventuella betraktare av detta dokument i efterhand, min tolkning):

Författaren strävar i sin uppsats efter att hitta en alternativ form för att bedriva retorisk vetenskap, och de alternativa vägar (för såväl tänkande som examination) han i Deleuzes efterföljd pekar ut finner jag både sympatiska och tänkvärda. Det står också helt klart att många av dessa tankar är värda att pröva och att detta då med fördel kan ske i en annan form än den traditionella vetenskapliga uppsatsens. Men då det i det här fallet rör sig om en masteruppsats i retorik måste den prövas utifrån gällande kursplan.

¹ Dyck Ed 2002 *Topos and entymem*, *Rhetorica: A Journal of the History of Rhetoric*, Vol. 20, No. 2 (Spring 2002), pp. 105-117, Published by: University of California Press on behalf of the International Society for the History of Rhetoric.

”Sympatiska och tänkvärda”, maken till kvalificerat skitsnack får man leta länge efter! Jämför detta med innehållet i samtalet med Johan Lundborg och dennes uppenbara vägran att ens diskutera min masteruppsats, Johan Lundborg bara avslutade ”samtalet”. Samma avvisande förhållningssätt har samtlig personal på och utanför institutionen intagit, inklusive rektor. Att jag i masteruppsatsen visar hur man på institutionen gör/har gjort allt för att hålla Deleuze på behörigt avstånd är naturligtvis generande i det här perspektivet (men det är inte mitt problem, det här är någonting institutionen själva har att arbeta sig igenom).

Tolkningsmässiga ”förbiseenden”

I Otto Fischers första examineringsbenämning ”Betygsutlåtande” (Uppsala 8 februari 2018) anger han på punkt 2 följande:

2) En egentlig genomgång av ett visst forskningsområde saknas, vilket till stor del hänger samman med att uppsatsens syfte i många stycken förblir oklart. Dock hade man exempelvis kunnat tänka sig en diskussion om forskningen kring entymembegreppet, men en sådan systematisk genomgång lyser med sin frånvaro. Vid något tillfälle hävdar författaren att det finns forskning på området ”bakom betalvägg” som inte varit tillgänglig för honom, dock utan att ange titlar eller författare. På denna punkt når uppsatsen alltså inte upp till kriterierna för godkänt betyg.

Genomgången av det Otto Fischer valt att benämna ”visst forskningsområde”, d v s följa linjen från Deleuze och Jameson, med citat från tongivande litteratur tog efter detta 3 månader och ledde naturligtvis till en omfattande omdisponering av uppsatsen (och ett övertungt, svåröversiktligt teoriavsnitt, *men* jag följde examinatorns anvisningar och idag finns *allt* där). **Men**, det mest anmärkningsvärda är ändå att Otto Fischer påpekar att ”Vid något tillfälle hävdar författaren att det finns forskning på området ”bakom betalvägg” som inte varit tillgänglig för honom, dock utan att ange titlar eller författare”, det krävs ordentligt med ”jag-vägrar-att-förstå”, för att missförstå att uppsatsens kanske viktigaste citat är hämtat ur en essä författad av min f d handledare Maria Wolrath-Söderberg skriven parallellt med att hon handledde mig:

Utifrån ett sådant synsätt blir topoi entymematôn förslag till sådana diskursiva procedurer som kan tänkas ha en särskild potential att skapa koherens mellan talarens tes och lyssnarens meningsstrukturer.²

...att essän har lyfts ur Maria Wolrath-Söderbergs doktorandarbete (finns i bokform) är ”intressant” i sig, varför gömma undan något som är högt intressant ur retoriskt hänseende?. Att denna essä

² Wolrath- Söderberg, Maria 2010 *Enthymeme, slutledningsformer eller meningsskapande processer?* Artikel bakom betalvägg hos Retorikförlaget, sid 37. Artikeln finns att ta del av i sin helhet på en blog jag fortsatt producerar: <https://conversiontherapypasodertornshogskola.blog/2019/01/21/retorikvetenskapen-som-fralsare-eller-trojansk-hast-under-pagaende-klimatomställningar/>

arbete låg just bakom bakom betalvägg ingen dyr sådan (16 kronor) men ovanstående metod att retoriskt övertyga en lyssnande publik eller en läsande är ju definitivt av intresse för studenter. Ingenting som ens kommer i närheten av ovanstående konstaterande avseende enthymeme övertygande potential existerar i masterkursens litteratur (Wolrath-Söderberg får ett kort kategoriserande omnämnade av prefekt Patrik Mehrens i form av ”förespråkare av en kognitiv topikförståelse”³, men då enthymemen som fenomen lämnas därhän utan att kopplas till topos så blir ju denna ”topikförståelse” i sig omöjlig. Lite märkligt för ett ämne som annars är så intresserade av pedagogik, eller hur?).

Så, Otto Fischer skriver att han har problem med att greppa teorin, och han vill inte förstå att det är min f d handledare som ligger bakom detta citat, det kan ha att göra med det han kommentera med orden:

...De starka självbiografiska dragen i framställningen (exempelvis specifika och för resonemanget knappast relevanta tids- och rumsangivelser) stör framställningen i det här hänseendet.

Att Otto Fischer inte vill förstå vikten av att jag kunde se min f d handledare i ett enda stycke beskriva det jag anser mig ha varit utsatt för (tekniskt retoriskt) måste ju bortförklaras på något sätt för annars har du helt enkelt inte någon möjlighet att underkänna arbetet på det sätt som examinator Otto Fischer ordagrant gör nedan:

Det grundläggande problemet med uppsatsen är att den avgörande erfarenhet som den tar sin utgångspunkt i (handledningen vid den tidigare högskolan) egentligen undandrar sig läsarens bedömning. Huruvida det faktiskt gått till på det sätt som förf. anger är mycket svårt att bedöma utifrån de belägg som anförs (dispositionsskissen, mailväxling, vissa formuleringar i den tidigare handledarens senare vetenskapliga produktion). Ett annat för mig akut problem är på vilket sätt denna händelse antas hänga samman med förtigandet (eller åtminstone den styvmoderliga behandlingen) av entymemet i retorikundervisningen. Antydningvis hänger dessa båda fenomen intimt samman, men ingenstans blir det för mig tydligt vari sambandet skulle bestå.⁴

Om du **vägrar** att erkänna att detta för min master relativt centrala citat som jag använder för att knyta min handledare till det jag med hjälp av beskriver som *conversion therapy*, att det ens har någon författare, då blir det genast lättare att underkänna min masteruppsats, och samtidigt vänder dig emot ”de starka självbiografiska dragen [...] Jag kan inte beteckna detta som annat än vetenskaplig oredlighet.

Om du dessutom **vägrar** erkänna, att det är lika betecknande att samme f d handledare i sin doktoranduppsats (som beskriver en metod för disciplinering av ”jobbiga” högskolestudenter använder sig av en argumentation som inte gärna kan ses som annat än *kreationistisk*, då blir det helt enkelt lättare att underkänna de slutsatser jag som forskare har gjort (även denna bedömning är att betrakta som vetenskaplig oredlighet, rejäl sådan).

Men om du (Otto Fischer) fungerat som medförfattare till en kurslitteratur avsedd för masterstudenter där det i stort sett **enda** som uttryckligen går att läsa sig till avseende det jag (tillsammans med Aristoteles,

³ Mehrens Patrik, 2014, ”Fettkriget, en topikanalys”, (red Fischer, Mehrens, Viklund,), *Retorisk kritik, teori och metod i retorisk analys*, Retorikförlaget, sid 73.

⁴ Ur Otto Fischers *Yttrande över Anders Morbergs masteruppsats Esoterisk retorisk didaktik som härskarteknik*.

Isokrates, Vico och Heidegger), beskriver som kärnan av retorisk metod, enthymemen är:

...ett argument baserat på sannolika premisser med en eller flera premisser uttalade.⁵

Då hamnar underkännandet i ett helt annat ljus. Anders Sigrell (professor i retorik på Lunds Universitet), det är ur hans avsnitt jag hämtat citatet har ändå ”vänligheten” att pedagogiskt tillägga att termen (enthymeme) är ”notoriskt svårdefinierad”. Han liksom bäddar då för ogenomtränglighet avseende just fenomenet enthymeme.

Detta i sig är ju något som borde göra intresset för min masteruppsats högintressant (kan tyckas!) då den innehåller just definitioner av enthymeme (och topos som en avgörande del av dessa) ur flera olika perspektiv, däribland min f d handledares beskrivningar, men även flera praktiska exempel.

Även prefekt Patrik Mehrens framställer topos och enthymeme som centrala men med andra ord i sitt dokument *Logosargumentation*⁶. En text som för övrigt faktiskt finns att hämta ned på institutionens hemsida. Något som kan tyckas överskådligt och fint, men vilken masterstudent inleder sina studier med att leta igenom samtliga hemsidor på institutionen? Du går direkt till kurslitteraturen, för att försöka skaffa dig en överblick, skapa en läsordning, för att sedan försöka hålla dig flytande i den mån det går. Alla de gånger jag påpekat enthymemens vikt, ifrågasatt undervisningen på seminarier, varför har ingen enda lärare pekat mot just denna text när den nu ändå existerar? Det var ren tur att jag stötte på texten mot slutet av mitt masterprojekt, på samma sätt som det var ren tur att jag fann citatet i Maria Wolrath-Söderbergs Wolrath essä *Enthymeme, slutledningsformer eller meningsskapande processer?*

Lika betecknande är det att Otto Fischer väljer att i sin andra examination (den han själv valt att kalla *Yttrande*), helt valt att hoppa över de tecken på kreationism jag visar på (och i den nya version av mastern även härleder teoretiskt genom att visa hur besvärlig Darwin blivit för vissa trosinriktningar). I detta avsnitt påvisar jag samma även samma (besvärande!) tendenser i masterkursens kurslitteratur (sammansatt av examinator Otto Fischer), även om tendensen är mindre påfallande. Jag har döpt avsnittet till *Retorisk tradition och Darwin*, sid 79). Att utifrån sedan påstå att ”en bedömning undandrar sig”, går utifrån dessa fakta svårligen att beteckna som annat än ”akut” vetenskaplig oredlighet.

Bästa hälsningar

Anders Morberg

⁵ Sigrell Anders, 2014, ”Retorisk stilanalys: ironi, presuppositioner och metonymier”, (red Fischer, Mehrens, Viklund,) Kritik, *Teori och metod i retorisk analys*, Daidalos, sid 127.

⁶ Enligt Aristoteles skapas entymem utifrån topos. Topos kan således betraktas som entymemets källa. Analysen av entymem kan beskrivas som ett avtäckande av de topoi varifrån talarens argument hämtats. I inventio, finndet och uppfinndet av argument, fungerar topoi på motsvarande sätt som vägar för att skapa entymem. Inom retoriken betraktas topos ofta som ett slags mönster eller en schablon med vars hjälp man kan finna de argument som är bäst ägnade att övertyga. Topos är inte ett färdigt argument, utan ska istället förstås som argumentets begreppsliga utgångspunkt, dvs som ett slags ”tankeram” för argumentationen. Teoretiskt kan topos beskrivas som det argumentationsschema som motiverar implikationen i entymemet. Istället för på den fullständiga syllogismens logiska följdriktighet vilar entymemet på ett topos som självt implicerar slutsatsen. Topos är således den grund som berättigar det logiska resonemangets förenkling. Mehrens Patrik, 2004, *Logosargumentation* sid 10.

